

Т.М.ІВАНЮТА,

к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій

Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств молокопереробної галузі як чинників економічної безпеки

Із розвитком господарських відносин та інтеграційних процесів все актуальнішими стають питання, пов'язані зі станом економічної безпеки підприємств, який являє собою здатність протистояти небезпекам та використовувати наявні можливості, що дозволить підвищити ефективність управління сьогодні та гарантувати розвиток у майбутньому.

Ключові слова: безпека, підприємство, економічна безпека, загрози, можливості, молокопереробна галузь.

Т.Н.ІВАНЮТА,

к.э.н., доцент, Национальный университет пищевых технологий

Анализ внешней и внутренней среды предприятий молокоперерабатывающей отрасли как факторов экономической безопасности

С развитием хозяйственных отношений и интеграционных процессов все более актуальными становятся вопросы, связанные с состоянием экономической безопасности предприятий, которое представляет собой способность противостоять угрозам и использовать имеющиеся возможности, что позволяет повысить эффективность управления сегодня и гарантировать развитие в будущем.

Ключевые слова: безопасность, предприятие, экономическая безопасность, угрозы, возможности, молокоперерабатывающая отрасль.

T. IVANJUTA,

PhD in economic sciences, associate professor National University of Food Technologies

The analysis of the external and internal environment of enterprises maloperation industry as factors of economic security

With the development of economic relations and integration processes become more relevant issues related to the state of economic security of enterprises, which represents the ability to resist risks and to seize opportunities that will improve management efficiency and to ensure that development in the future.

Keywords: security, enterprise, economic security, threats, opportunities, milk processing industry.

Постановка проблеми. Кожне підприємство, хоч і представляє собою самостійну господарючу одиницю, одночасно є елементом економічних систем більш високого рівня – певної галузі чи економіки держави в цілому. Тому економічна безпека підприємства не може розглядатися без вивчення умов, в яких воно функціонує. Будь-яке сучасне підприємство представляє собою відкриту систему, що тісно взаємодіє із зовнішнім середовищем. «Причому діалектика їх взаємодії така, що зовнішні умови, формуючи джерела та інструментальну базу підприємництва, виступають як фактор, що визначає зміст і вектор реалізації підприємницької функції, а отже, і внутрішні умови, що є похідними по відношенню до зовнішніх» [13, с. 116].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Багато вчених, дослідників та аналітиків займаються аналізом динамічних змін, закономірностей розвитку та чинників впливу в молокопереробній галузі. Але цікавим та необхідним, зважаючи на кризові тенденції в економіці країни, буде дослідження середовища діяльності підприємства під кутом наявних та потенційних небезpieczeń і можливостей, тобто з позиції стану економічної безпеки підприємств галузі.

Метою статті є аналіз основних чинників, що впливають на стан безпеки підприємств молокопереробної галузі, а також виявлення загроз та можливостей в їхній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз макросередовища передбачає вивчення факторів, що не мають безпосереднього впливу на економічну діяльність окремого підприємства, проте обумовлюють загальний економічний розвиток у державі, а відповідно й усіх суб'єктів господарювання. До таких

факторів відносять економічні, політичні, соціально-демографічні та техніко-технологічні. Мезосередовище пов'язують із функціонуванням підприємства в межах певної галузі і/або в певному регіоні. Мікросередовище підприємства включає фактори, які мають безпосередній вплив на діяльність підприємства як в поточному, так і в довгостроковому періоді.

Серед загальних обсягів виробництва харчової і переробної промисловості питома вага підприємств молокопереробної промисловості становить 15%, що обумовлено важливістю даної продукції у харчуванні, а також значними витратами (блізько 15% витрат на харчування) на молочні продукти.

Молокопереробна промисловість в Україні нараховує більш ніж 500 підприємств. З них реально з прибутком працює близько 15 підприємств. В останній час продукція молокопереробної промисловості користується все більшим попитом, що вимагає від виробників нарощування потужностей та збільшення асортиментної структури. На сьогодні молокопереробна промисловість в Україні почала розвиватися дуже швидкими темпами. Імпортуються високотехнологічне обладнання, у виробництві застосовуються унікальні рецептури, упаковка продукції стає більш яскравою і технологічно досконалою. Вибагливішим став і споживач молочної продукції, в роздрібних торгівельних точках з'явилася продукція закордонних виробників, яка зацікавлює недосвідченого споживача. Вітчизняному виробників потреба постійно стежити за останніми тенденціями в розвитку молокопереробної промисловості у світовому маштабі. Найновіші технічні та технологічні розробки у молокопереробній галузі дозволя-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таблиця 1. Динаміка зміни виробництва продукції молокопереробної, кондитерської галузей та виробництва пивобезалкогольних напоїв

Виробництво	Роки									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Молоко оброблене рідке, тис. т	645,0	716,0	864,0	820,0	863,0	808,0	770,0	801,0	891,0	909,0
Вершки жирністю більше 8%, тис. т	9,9	23,6	21,2	14,0	14,6	18,4	16,0	19,8	31,4	36,1
Масло вершкове, тис. т	137,0	116,0	120,0	104,0	100,0	84,8	74,7	79,5	76,7	88,2
Спреди та суміші жирові, тис. т	...	53,0	80,3	71,1	83,8	81,8	73,1	65,9	60,7	54,6
Сир свіжий неферментований та сир кисломолочний, тис. т	57,7	71,3	83,5	93,2	92,6	91,9	84,8	78,5	76,5	78,9
Сири жирні, тис. т	173,0	224,0	274,0	217,0	246,	236,0	224,0	207,0	178,0	168,0
Продукти кисломолочні, тис. т	427,0	467,0	499,0	524,0	532,0	532,0	492,0	479,0	474,0	489,0
Молоко і вершки сухі, тис. т	88,5	106,0	113,0	106,0	125,0	94,8	66,7	68,8	53,6	63,1
Молоко і вершки, згущені з доданням цукру або без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин, тис. т	80,6	104,0	107,0	97,8	106,0	99,3	81,9	72,7	62,7	66,1
Морозиво і харчовий лід, тис. т	112,0	117,0	125,0	121,0	131,0	125,0	108,0	115,0	102,0	109,0

Джерело: складено автором на основі [11].

ють подовжувати терміни зберігання продукції та робити її корисною для вживання. Якість виробленої продукції у велико-му ступені залежить від якості сировини, що надходить, тому ті виробники, які створили собі якісну сировинну базу, поставляють на ринок корисну та якісну продукцію [3, 5, 6, 9, 10].

Молочними продуктами, що найбільш вживаються в українських родинах, є молоко, масло та сметана. На другому місці кефір та йогурти. В останній час споживачі все частіше віддають перевагу продукції тривалого зберігання та продукції з біодобавками.

Таблиця 2. Головні гравці ринку молочної продукції

Гравець	Торгова марка	Примітки
1	2	3
Компанія «Юнімілк Україна»	ТМ «Біо–Баланс», «Галактон», «Кремез», «Простоквашино», «Українське»	Один з найбільших російських молочних холдингів, в Україні серед найбільших учасників відповідного ринку. В 2010 році злиття з компанією Danone
ДП «Мілкленд–Україна»	ТМ «7–я», «Добряна», «Коляда», «Кринка», «Роменська»	Один із найбільших експортерів українських сирів в Росію
ПАТ «Вімм–Білль–Данн Україна» (ПАТ «ВБД Україна»)	ТМ NEO, «Веселый молочник», «Домик в деревнє», «Агуша», «100% Gold Premium», «Слов'яночка» та ін.	Належить 36 виробничих підприємств, що випускають молочні продукти, соки та мінеральну воду. Центри продажу більш ніж у 25 містах Росії та СНД. Основний напрям діяльності в Україні – виробництво молочних продуктів. У 2011 році компанія PepsiCo купила 66% ПАТ «ВБД Україна»
ПрАТ «Геркулес»	ТМ «Геркулес», «Добриня», «Глечик», «Утречко»	Один із лідерів в Україні по випуску заморожених напівфабрикатів, морозива та молочних продуктів
ТОВ «ТД «Західна молочна група»	ТМ Optimal, «Гурманіка», «Молочна родина», «КОМО»	Найбільший молокопереробник Західної України
Lactalis Group	ТМ «Фанні», President, «Білосвіт», «Лактонія», «Дольче», «Імун+»	Французька компанія, один із найбільших виробників сирів та цільномолочної продукції в Європі
ТОВ «Люстдорф»	ТМ «На здоров'я», «Селянське», «Корівка», «Люстдорф» і «Тотоша»	Компанія займається виробництвом молочних продуктів із вітчизняної сировини вищого і першого сортів. Виробничі потужності розташовані в екологічно сприятливій Вінницькій області та забезпечуються сировиною з 50 фермерських господарств регіону
ТПГ «Рейнфорд»	ТМ «Щодня»	Окрім того, випускає шоколад Millenium, безалкогольні напої Bon Boisson. Компанія переживає важкі часи
МК «Галичина»	ТМ «Галичина», «Молочар», «Чабани», «Мої корівки», «12 вітамінів»	Є лідером із виробництва кисломолочної продукції та входить до трійки найбільших виробників йогуртів в Україні. Єдина повністю українська компанія серед молочних виробників першого ешелону
ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	ТМ «Злагода», «Лінія життя», «Любимчик»	Відноситься до найсильніших виробників молокопродуктів в Україні
Група Danone	ТМ Activia, Actimel	Злиття з компанією «Юнімілк», з 2010 року назва: «Danone–Юнімілк», на початок 2013 року завершено більшу частину процесу інтеграції, назва Danone

Джерело: складено автором на основі [2, 3, 5–7, 9, 10, 12, 14, 17].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Динаміку зміни виробництва продукції зазначених трьох галузей наведено в табл. 1.

Головних гравців ринків зазначених галузей та їхні торгові марки наведено в табл. 2.

Головними учасниками на ринку молока України є мультикомпанії, і цей ринок має перспективи розвитку. Основною його рисовою є консолідація молочних підприємств країни, яка продовжується. На думку спеціалістів ринку, їх буде не більше 210–214. Сьогодні на ринку молочної продукції спостерігається активізація процесів консолідації активів, злиття, що сприяє зростанню ступеня концентрації: у червні 2010 року французька група Danone, відомий виробник молочної продукції у світі, оголосила про злиття свого бізнесу в СНД з виробником аналогічної продукції – компанією «Юнімілк», що дозволить Danone стати найбільшим в Україні та Росії молочним холдингом з річним оборотом 1,5 млрд. євро, частка об'єднаної компанії на ринку молочних продуктів в Україні становитиме 12,2%, у Росії – близько 21%; мають намір об'єднатися компанії «Галичина» та «Західна молочна група»; компанія «Милкленд–Україна» придбала частки в п'яти вітчизняних підприємствах (Миргородський сироварний комбінат, Перший Київський молочний завод, «Молдом», «Іскра», «Реверс») та заявляє про намір продати Європейському банку реконструкції та розвитку 25% своїх акцій; розширити свою присутність на ринку шляхом придбання молочних заводів в Україні має намір російська компанія «Вімм–Білль–Данн».

Водночас спостерігається тенденція до дезінтеграції. Так, у середині січня 2011 року акціонери великого виробника молочних продуктів компанії «Молочник» («Укрпродукт Груп», ТМ «Наш молочник», «Народний продукт», «Ваш молочник» та «Вершкова долина») прийняли рішення ліквідувати компанію у зв'язку з податковим тиском.

На сьогодні найбільш впливовими на українському ринку молока та молочних продуктів є компанії «Danone–Юнімілк Україна», «Милкленд–Україна» та «Вімм–Білль–Данн Україна». У 2009 році сумарна частка трьох найбільших компаній галузі на ринку становить 22%, 2010 року перша трійка гравців контролювала 21% ринку. Масштаб виробництва найбільших виробників достатній для мінімізації сезонного фактору [8].

Виробництву морозива притаманна природна сезонність з найбільшими в галузі міжсезонними коливаннями. Найпотужнішим за обсягом виробництва в натуральному еквіваленті є Житомирський маслозавод.

Важливим показником ефективності діяльності будь-якої галузі є позитивне сальдо між експортом та імпортом відповідних товарів. Зовнішньоекономічний баланс молочної продукції для України лишається негативним. Обсяги експорту

молочної продукції скорочуються, імпорт масла вершкового й інших жирів зростає. Виробництво морозива повністю забезпечує потреби внутрішнього ринку. Обсяги експорту та імпорту незначні.

Важливим фактором в ефективному функціонуванні переробного підприємства, а отже і в економічній безпеці останнього є сировинна база.

Сировинний сектор молочної промисловості є найбільш проблемним та гальмує зростання виробництва та якості продукції. Це відчувається найбільше в регіонах, де недостатньо потужних учасників молочного ринку (молокопереробних заводів національного масштабу, транснаціональних молочних холдингів та ін.), які завдяки економічній підтримці сировинного сектора здатні внести істотний вклад в інтенсифікацію його розвитку. Ефективний розвиток молокопереробної галузі безпосередньо залежить від стану молочного скотарства, в якому, на жаль, за останні роки спостерігаються негативні тенденції. Скорочення поголів'я молочної худоби, незваючи на зростаючу динаміку показника продуктивності корів, призводить до постійного зменшення обсягів виробництва молочної сировини всіма категоріями господарств.

В Україні на сьогодні зростає виробництво молока в дрібних господарствах, приватному секторі та зменшується кількість молока, що вироблено сільськогосподарськими підприємствами. У 2010 році частка приватного сектору в загальному обсязі виробництв молока становила 80%.

Вироблене у господарствах населення молоко відповідає вимогам лише другого ґатунку або несортове, тоді як у великих фермерських господарствах воно реалізується екстра, вищим і першим ґатунком (табл. 3). Несортове молоко становить 71,1% усієї кількості переробленого молока. Причинами низької якості сировини є спосіб організації виробництва.

Скорочення сировинної бази, а також відкритість українського ринку молока та молочних продуктів міжнародним учасникам створила додаткову конкуренцію для вітчизняних переробних підприємств, що разом зі слабкою системою контролю якості продукції призводить до зниження ступеню натуральності готових виробів, робить можливим використання у виробничому процесі інгредієнтів та технологій, заборонених або жорстко регламентованих в європейських країнах. Неврегульованість ринку молока і наявність на ньому операторів–посередників призводить до неефективності процесу збуту молока власниками дрібноторгових господарств. Утримувати худобу стає невигідним, поголів'я скорочується, насиченість непривітними продуктами і імпортом зростає. Всі зазначені моменти негативно впливають на економічну безпеку молочних підприємств. Реакція споживачів на низьку якість продукції є трохи сповільненою, але неминучою.

Таблиця 3. Якість молока, проданого сільськогосподарськими підприємствами на переробку молокозаводам, % до загальної кількості

Сорт молока	Роки							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Екстра	x	x	x	x	x	0,2	1,9	4,4
Вищий	12,2	15,2	16,9	18,8	25,7	28,2	29,1	31,3
Перший	76,1	73,9	73,4	68,6	65,9	62,9	62,3	59,3
Другий	10,2	9,4	8,7	10,1	6,9	7,0	5,7	4,1
Несортове	1,5	1,5	1,0	2,5	1,5	1,7	1,0	0,9

Джерело: складено автором на основі [4, 15, 16].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таблиця 4. Загальна характеристика провідних підприємств молокопереробної галузі

Показник	Підприємство	Роки				
		2007	2008	2009	2010	2011
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	ПАТ «ВБД Україна»	770,0	1 414,0	1 189,0	1 184,0	1 262,0
	ПАТ «Галактон»	849,0	690,0	556,0	561,0	520,0
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	1 298,0	1 272,0	1 231,0	1 180,0	1 220,0
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції і послуг, тис. грн.	ПАТ «ВБД Україна»	763 901,0	828 395,0	654 688,0	961 579,0	1 060 789,0
	ПАТ «Галактон»	320 358,6	361 550,0	342 505,0	491 380,0	568 227,0
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	235 554,0	325 584,0	340 599,0	483 162,0	549 296,0
Собівартість реалізації продукції, тис. грн.	ПАТ «ВБД Україна»	615 288,0	659 181,0	514 860,0	768 845,0	830 025,0
	ПАТ «Галактон»	273 288,2	311 168,0	305 157,0	431 195,0	442 435,0
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	190 457,0	253 321,0	269 651,0	376 280,0	429 143,0
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	ПАТ «ВБД Україна»	9398,1	-60 295,0	-19 292,0	-32 452,0	-20 176,0
	ПАТ «Галактон»	1676,10	-211,00	-7246,00	3 185,00	11 477,00
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	1 171,0	5 935,0	2 758,0	18 890,0	15 459,0
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва, %	ПАТ «ВБД Україна»	2,76	-14,98	-5,86	-9,24	-4,72
	ПАТ «Галактон»	1,65	-0,23	-8,72	3,16	7,93
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	1,96	8,53	3,69	21,66	13,73
Витрати на 1 грн. чистого доходу	ПАТ «ВБД Україна»	0,92	0,95	0,93	0,95	0,94
	ПАТ «Галактон»	0,91	0,91	0,93	0,92	0,90
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	0,93	0,91	0,93	0,91	0,92
Чистий дохід на одного працюючого	ПАТ «ВБД Україна»	992,08	585,85	550,62	812,14	840,56
	ПАТ «Галактон»	377,34	523,99	616,02	875,90	1 092,74
	ПАТ «Комбінат «Придніпровський»	181,47	255,96	276,68	409,46	450,24

Джерело: складено та розраховано автором на основі [14].

Таблиця 5. Узагальнююча характеристика підприємств молокопереробної галузі харчової промисловості

Позитивні аспекти	Негативні аспекти	Основні постачальники сировини	Перспективи	Серйозні загрози
Стратегічна важливість продукції (молока і молочної продукції); зростаючий попит на молочну продукцію; ринок молока і молочних продуктів зростає (як український, так і світовий)	Низький рівень технологічного оснащення молокозаводів, застаріле обладнання; нерозвиненість ринкової інфраструктури; невисокий рівень забезпеченості сировиною та завантаженості потужностей; невисока якість кінцевої продукції підприємств молочної промисловості; обмеженість можливості широкої диференціації асортименту через низьку якість сировини	Сільськогосподарські підприємства (меншою мірою), господарства населення (в більшості). Галузь характеризується дрібнотоварним типом виробництва молока—сировини	Молочне виробництво в Україні є перспективним, оскільки існує дефіцит молока та молокопродуктів	Відкритість українського ринку молока та молочних продуктів міжнародним учасникам; додаткова конкуренція; слабка система контролю якості сировини та продукції; зниження ступіню натуральності готових виробів; використання інгредієнтів та технологій, заборонених або жорстко регламентованих в європейських країнах

Для аналізу молокопереробної галузі харчової промисловості обрано три підприємства. Загальна характеристика обраних підприємств наведена в табл. 4.

За даними табл. 4 можна зробити висновок, що протягом 2007–2011 років підприємства зазнавали певних труднощів у своєму фінансово-економічному господарюванні. Особливо важкими майже для всіх підприємств були 2008 та 2009 роки. Лише ПАТ «Комбінат «Придніпровський» не зазнав

протягом 2007–2011 років збитків. Динаміка зміни основних показників на всіх підприємствах нестабільна. Присутні як спади, так і підйоми. Все це показує, що стан економічної безпеки обраних підприємств нестабільний, постійно існує загроза потрапити в зону тривалої економічної небезпеки.

Використання на практиці наведених показників, що характеризують те або інше економічне явище або процес на підприємстві, дозволяє встановлювати достовірну оцінку та

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВІДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

на її основі вживати необхідних заходів, спрямованих на забезпечення позитивної динаміки у використанні елементів продуктивних сил або факторів матеріального виробництва. Тим самим забезпечується комплексний характер у формуванні та реалізації економічної безпеки підприємства.

Доцільно узагальнити головні проблеми та перспективи молочної галузі України. Серед основних проблем можна назвати такі: низький рівень технологічного оснащення молокозаводів, застаріле обладнання; нерозвиненість ринкової інфраструктури; невисокий рівень забезпеченості сировиною та завантаженості потужностей; невисоку якість кінцевої продукції підприємств молочної промисловості; обмеженість можливості широкої диференціації асортименту через низьку якість сировини; зниження купівельної спроможності населення сільських районів.

Встановлено, що молочна промисловість України забезпечена обладнанням, устаткуванням та новою технікою лише на 30–40%. Це зумовлено практично повною відсутністю в Україні підприємств, які б випускали сучасне обладнання та устаткування для молокопереробної промисловості [1].

Для аналізу існуючих небезпек, загроз та можливостей обраних підприємств доцільним буде систематизувати основні ринкові характеристики визначених галузей харчової промисловості (табл. 5).

Висновки

Отже, на основі дослідження стану галузі, а також аналізу основних показників діяльності підприємств, особливостей їх діяльності виокремлено загрози та можливості молокопереробної промисловості, що, своєю чергою, безпосередньо відбувається на стані економічної безпеки підприємств.

Список використаних джерел

1. Буркинський Б.В. Шляхи модернізаційного забезпечення розвитку ринку молока в Україні / Б.В. Буркинський, О.І. Лайко, І.В. Агінська, О.В. Островар // Економічні інновації. – 2012. – №47. – С. 38–52.
2. Виробництво основних видів продукції тваринництва за регіонами. Держкомстат України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/sg/sg_reg/vop/vop_u/arch_vop2011.html

3. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні / За ред. П.Т. Саблука і В.І. Бойка. – К.: ННЦ ІАЕ, – 2005. – 340 с.

4. Іванова Л.С. Стан та розвиток ринку молока і молокопродуктів після вступу України до СОТ [Електрон. ресурс] / Л.С. Іванова. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=137>

5. Кудлай В.Г. Розвиток ринку молока і молочних продуктів в Україні / В.Г. Кудлай // Економіка АПК. – 2003. – №9. – С. 97–102.

6. Лакішук О.В. Формування пропозиції на ринку молока і молочних продуктів / О.В. Лакішук // Економіка АПК. – 2008. – №10. – С. 125–128.

7. Міжнародний молочний ринок в 2010–2011 роках. [Електрон. ресурс] / Е. Смирнов, к.т.н., експерт–аналітик РСПМО – Режим доступу: http://www.dairyunion.ru/files/news/2012/World_dairy_market.pdf

8. Митрофанов А. А. Экономическая безопасность коммерческих предприятий и деловая разведка [Електрон. ресурс] / А.А. Митрофанов. – Режим доступу: <http://www.bre.ru/security/22843.html>.

9. Оптові ринки. Ціни на масло, сир та сухе молоко. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info/uk/eu/249/>

10. Прогноз закупівельних цін на молоко (жовтень) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info/uk/milkforecast/6/>

11. Статистичний щорічник України за 2012 рік / [відп. за вип. О.Е. Остапчук]. – К.: Держ. служ. статистики України, 2013. – 552 с.

12. Сучасний стан справ в кондитерській галузі України. [Електрон. ресурс] // Діловий Вісник Торгово–промислової палати України №8 (219) 2012. – Режим доступу: http://ukrkondprom.com.ua/stan_sprav_v_kond_galuzi/

13. Тарануха Ю.В. Предприятие и предпринимательство в трансформируемой экономике / Тарануха Ю.В. – М.: Изд–во «Дело и Сервис», 2003. – 368 с.

14. Фінансова звітність підприємств 2007–2011. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: www.smida.gov.ua

15. Чабан Г.В. Молочна промисловість: стан, проблеми і перспективи / Г.В. Чабан // Економіка АПК. – 2003. – №5. – С. 51–56.

16. Шаповал О. Корів менше – молока більше [Електрон. ресурс] / О. Шаповал. – Режим доступу: http://a7d.com.ua/2007/12/10/korv_menshe_moloka_blshe.html

17. Rabobank: стан молочної галузі в третьому кварталі 2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info/uk/news/4986/>

О.В. ПОПОВИЧ,

к.е.н., доцент, Національний авіаційний університет,

Л.М. АРЕНДАР,

Національний авіаційний університет

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні

Бухгалтерський облік є складною системою – сукупністю елементів методу обліку, пов'язаних між собою та об'єднаних в єдине ціле, які надають інформацію про стан і рух активів, капіталу і зобов'язань, про характер і результати господарювання в єдиному грошовому вимірюванні.

Ключові слова: бухгалтер, бухгалтерський облік, активи, капітал, зобов'язання.

О.В. ПОПОВИЧ,

к.э.н., доцент, Национальный авиационный университет,

Л.М. АРЕНДАР,

Национальный авиационный университет

Современное состояние бухгалтерского учета в Украине

Бухгалтерский учет является сложной системой – совокупностью элементов метода учета, связанных между собой и объединенных в единую целевую, которые предоставляют информацию о состоянии и движении активов, капитала и